

Melyek a városfejlesztés perspektívái?

A rigai (Lettország) repülőtér megközelíthetőségének javításával, ez a PHARE-projekt szárnyakat adott a városfejlesztésnek

Az európai pénzügyi alapok legújabb programozási periódusának (2007–2013) erőteljes városi dimenziója lesz.

Már jó ideje, hogy a városfejlesztés az európai kohéziós politika egyik legnagyobb tétje. A jelenlegi programozási periódus (2000–2006) során, a nehézségekkel küzdő városi övezetekben az URBAN közösségi kezdeményezés jelenti a vállalkozó szellemet, a foglalkoztatást, a szociális beilleszkedést, valamint a fizikai és a természeti környezetet fejlesztő sajátos eszközt.

A strukturális alapok legtöbb programjában a városokra és a városi agglomerációkra már régen mint a növekedés és a foglalkoztatás húzóerejére tekintenek. A tapasztalatcsere URBACT programja is fontos eszközként bizonyul a városfejlesztés bevált gyakorlataira vonatkozó ismereteink kibővítéséhez és elmélyítéséhez.

Jelenleg e lépés következő programozási periódusba (2007–2013) való beiktatásáról van szó. A strukturális alapokat érintő új szabályok és iránymutatások tárgyalásai a végükhöz közelednek, és a nyár folyamán elfogadásra kerülhetnek. Elsősorban a 2006 elején folytatott társadalmi párbeszéd⁽¹⁾ nyomán erőteljes városi dimenzióval bírnak majd.

Azonban továbbra is léteznek a nagy kihívások, mint a szociális és a környezeti fenntartható fejlődés biztosítása vagy az új tagországok életszínvonalának javítása. Ezt csak úgy lehet megoldani, ha a kohéziós politika folytatja az eddig is oly jelentős erőfeszítéseket: 1) a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia elősegítésére és 2) a helyi szereplők közötti szilárd partnerségek összekovácsolására.

A kihívásoknak való megfelelés érdekében a Bizottság elősorsorban a következőket javasolja:

- a fejlesztési programok tökéletes integrálása a „főáramlatba”, vagy a programok csoportosítása, a kompetenciák helyhatóságokra való átruházásának lehetőségével együtt;
- a tapasztalatcsere és a bevált gyakorlatok URBACT programjának megerősítése és kibővítése;
- újító szellemű pénzügyi eszközök bevezetése, különös tekintettel a mikrovállalkozások finanszírozásához való hozzáférés javítására.

(¹) A kohéziós politika és a városok: a városok és a városi agglomerációk hozzájárulása a régiókon belüli növekedéshez és foglalkoztatáshoz. Európai Bizottság, 2006.

Santa Cruzban (Kanári-szigetek, Spanyolország) ez a jármű az új városi közlekedési rendszert elősegítő központként működik

A városi cselekvések beépülnek a főáramlatba

Az e téren folytatott cselekvések regionális fejlesztési programokba való beépítésével a Bizottság tágabb teret akar szentelni a város problematikájának (Általános szabályzat, 7. oldal). Mindez azt jelenti, hogy az országos stratégiai hivatkozási keretek elsődleges tematikai és területi irányvonalai a fenntartható városfejlesztéssel és a szükségletekkel kapcsolatos prorítások tartoznak (Általános szabályzat, 25.4.b cikkely).

Ugyanakkor (és a szükségletekkel egyenértékűen), a cselekvési programoknak egy fenntartható városfejlesztésre vonatkozó integrált tervet is tartalmazniuk kell (Általános szabályzat, 25.4.b, 36.4 és 5. cikkelyek). E tervben világosan ki kell fejteni a városfejlesztés prioritásait. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ebben főleg a városi problematikának szentelt elsődleges irányról és az érintett városok és városi övezetek felsorolásáról kell beszélni.

Ideális esetben, ezen intézkedések végrehajtása a helyhatóságokra és a többi helyi partnerre lesz ruházva, amelyeknek teljes jogú társaknak kell lenniük az említett cselekvési programok megtervezési folyamatában és bevezetésében.

Ami pedig a főáramlatba foglalt városi programok természetét illeti, folytatni kell az „URBAN módszer” alkalmazását, azaz egy bizonyos terület különféle problémáinak megoldásakor integrált és globális megközelítéssel kell próbálkozni (Az EREFA szabályzatának 8. cikke). E szerint, az eljárás az alábbi akciókat tartalmazhatja:

- a fizikai környezet feljavítása, beleértve a tönkrement városi övezeteket is;
- a történelmi és kulturális örökség védelme;
- a helyi vállalkozó szellem és foglalkoztatás promóválása;
- a szociális fejlődés;
- a sajátos népcsoportoknak szánt szolgáltatások.

Az Európai Szociális Alap projektjei számára akár 15%-nyi finanszírozás is mozgósítható.

Finanszírozási újdonságok: a JEREMIE és a JESSICA

A tervbe vett növekedés és innováció kockázatvállalással jár. A hátrányos helyzetű övezetekben az Unió nem rendelkezik elég kockázati tőkével, és ott a banki garanciák is hiányoznak. E kihívás megszüntetése érdekében a Bizottság és az Európai Beruházási Alap (EBA) egy új, egyesített kezdeményezést dolgozott ki – a „JEREMIE”-t. Ez az új vállalkozások finanszírozáshoz való hozzáféréseinek megkönnyítését és a kis- és nagyon kis vállalkozások fejlesztését célozza.

A JEREMIE a programkezelő hatóságok számára lesz hozzáférhető. Ha a programok erőforrásait a JEREMIE-re bízák, a hatóságok egy olyan „varázsszót” kapnak, amely révén kapcsolatba kerülhetnek a vállalkozásfejlesztésben és mikrohitelben tapasztalt pénzügyi brókerekkel. E hivatalos közvetítők felduzzasztják a vállalatok és a többi végső hasznélvező pénzügyi kapacitáit.

A strukturális alapok által érintett európai uniós városokban a JEREMIE fokozni fogja a növekedést, a foglalkoztatást és a szociális beilleszkedést. Ennek az eszköznek köszönhetően az illető régióba vagy városba még több – az EBB-től és egyéb pénzügyi intézetektől származó – hiteltőke beáramlása várható.

A fenntartható városfejlesztést célzó kezdeményezést – a JESSICA-t –, az Európai Bizottság, az EBB és az Európai Tanács Fejlesztési Bankja közösen indította el. A szubvenciók és a kölcsönök kombinálásával ez a kezdeményezés a városi felújítások és a városfejlesztés finanszírozásának megkönnyítését tűzte ki céljává.

A JESSICA keretében az irányító hatóságok a következőket tehetik:

- a köz- és magánszféra közötti partnerségek, a projektek és a többi olyan városfejlesztési eszköz széles skálájának finanszírozása, amelyknél – hosszú távon – remélhető a befektetések teljes vagy részleges megtérülése;
- egyszerűsíthetik és rugalmasabbá tehetik a városfejlesztésre szánt pénzalapok kezelését;
- fokozhatják a városfejlesztésre szánt korlátozott források pozitív hatását, megszerezve a nemzetközi pénzügyi intézetek, a bankok, a magánszektor stb. pénzügyi hozzájárulását.

A KKV-knak adott támogatás Svanekében, Bornholm (Dánia): egy exportra dolgozó, üvegtárgyakat készítő kézművesműhely

Az URBACT program: az európai városok hálózatba szervezésének értelme

A városfejlesztés szereplőinek programja, az URBACT I (2003–2006), a városok részéről érkező fokozott elvárásokra adott válasz. Az eddigi eredmények az eljárás 2006 utáni folytatása mellett szólnak.

Az utóbbi tizenöt évben az Európai Unió fokozatosan kiépítette annak a várospolitikának az alapjait, amelyet a Bizottság szolgálatainak munkadokumentuma így foglal össze: „A fenntartható városfejlesztés a minőségi szolgáltatások nyújtását egyesíti a gazdasági, szociális és környezeti célkitűzésekkel. A bristoli megállapodásban említett »fenntartható közösségek« létrehozásához alapvető fontosságú a köz-, magán- és egyesületi szereplők és a lakosság közötti helyi szintű partnerségek kialakítása.”⁽²⁾

A kohéziós politika által finanszírozott Városi Kísérleti Projektek programjai (1990–1993 és 1997–1999), az URBAN I (1994–2000) és az URBAN II (2000–2006) lehetővé tették, hogy az integrált városfejlesztési politikák valós méreteikben (216 helyen Európában) kifejleszthetők legyenek. E tapasztalatok – főleg az URBAN II – pozitív eredményei és az a felismerés, hogy a városok döntő fontosságúak a termelékenység és a foglalkoztatás szempontjából, arra késztették a Bizottságot, hogy javasolja: a fenntartható városfejlesztési politikákat be kell építeni a 2007–2013-as periódus kohéziós politikájának fő irányába.

179 város, 375 partner

Az URBAN közösségi kezdeményezésből részesülő városok közötti cserék megszervezésére, a tapasztalatok tanulságainak leszűrésére és a tanultak széles körű elterjesztésére szolgáló – a 2003 elején létrehozott – URBACT létjogosultsága nyilvánvaló: 179 város vesz részt a programban, amelyeknek 40%-a több mint 200 000 lakosú, míg 33%-a kevesebb mint 100 000 lakosú. 2004. május 1-je óta a tíz új tagország is jogosult részt venni a programban; ezek jelenleg a programban részt vevők egyharmadát teszik ki. A program főszereplői – azaz a városok – mellett, a regionális hatóságok, az egyetemek és maguk a tagországok is részt vesznek az URBACT munkáiban. Az URBACT 375 partnerből áll, akik 20 hálózatra és 6 tematikus munkacsoportra vannak felosztva, de vannak olyan munkacsoportok is, amelyek az azonos tematikájú hálózatokat egyesítik.

2005-ben, az URBACT keretében több mint 100 munkaülést szerveztek. Ezek mindegyikén 20–30 személy vett részt: választott képviselők, technikusok, szakértők. Személyesen és közvetlenül, Európa-szerte több mint 3000 személy dolgozott az URBACT munkáiban.

Az URBAN segítségével felújított, kerékpárokra fenntartott hely Bécs városközpontjában (Ausztria)

A program weboldala (www.urbact.org) majdnem 5000 dokumentumot, esettanulmányt, bevált gyakorlati ismeretet, tanulmányi beszámolót tartalmaz. 2006 februárjában a weboldalnak 8000 látogatója volt, ezek mindegyike átlagban 36 oldalt nézett át, és számos dokumentumot letöltött.

EUKN: az Európai Városi Ismeretek Hálózata

Az Európai Városi Ismeretek Hálózata (angolul EUKN, magyarul EVIH) támogatja, hogy a tagországok kiépítsék országos városfejlesztési ismerethálózatukat.

Ezek az összekapcsolt országos hálózatok megkönnyítik a városi problematikát érintő ismeretek és szakértelmek cseréjét Európában. Az EVIH segít általa a politikusoknak és a politika kialakítóknak, hogy tanuljanak egymás tapasztalataiból. Egyúttal segíti az európai városokat abban, hogy a növekedés és a foglalkoztatás hajtóerejévé váljanak, a fenntarthatóság és a beilleszkedés magas követelményeinek megőrzésével párhuzamosan.

⁽²⁾ A kohéziós politika és a városok: a városok és a városi agglomerációk hozzájárulása a régiókon belüli növekedéshez és foglalkoztatáshoz. Európai Bizottság, 2006.

Az EVIH európai kezdeményezés, mely a 2004-es, holland EU-elnökség ideje alatt született. Jelenleg tizenöt tagország, az URBACT program, az Európai Bizottság és az EURO CITIES egyesítette az erejét ebben a hálózatban.

2005 áprilisával kezdődően az EVIH egy decentralizált információs struktúrát hozott létre, mely egy központi keresési portálra és a programban részt vevő tagországokban kiépített országos hálózatokra támaszkodik. A városfejlesztés összes fontosabb témájában az európai, országos, regionális és helyi partnerek esettanulmányokat, politikai dokumentumokat és kutatási beszámolókat küldenek. A leginnovatívabb honlapnak tartott EVIH-et a holland XML Díjjal tüntették ki.

A weboldal 2005. októberi elindítása óta az esettanulmányok és a kutatási beszámolók száma gyorsan növekszik. Folyó év nyarától több ezer dokumentum lesz hozzáférhető online módon.

Az EVIH (EUKN) titkársága Hágában, Hollandiában székel.

Bővebb információ: www.eukn.org

Melyek a tanulságok és melyek a hozzáadott értékek a városok számára?

Hét nagy témakör bontakozott ki a hálózati és a munkacsoport munkálataiból: a városok és a fiatalok, a városi felújítás, a bevándorlók, a helyi gazdaságfejlesztés, a polgári szerepvállalás, a közbiztonság hiánya és a városfejlesztés integrált megközelítése.

A kohéziós politika fő irányába integrált fenntartható városfejlesztés feltétlenül szükségessé teszi egy olyan csere- és megindoklási program létezését, mely ismerteti az Európai Unió által az utóbbi húsz évben kidolgozott integrált városfejlesztés fogalmát.

- > Az URBACT-eljárás számos várost vonz a másutt tapasztalt elemzésével, az érintettek gondjainak és azok megválaszolásának az ismertetésével. Ezek olyan megindoklási és összehasonlítási elemeket is tartalmaznak, amelyekkel saját politikájukat is kidolgozhatják.
- > A 25 – vagy pontosabban a 27 – tagország számára, az URBACT lehetővé teszi a kölcsönös információcserét és a segítségnyújtást, segítségével pedig a közepes méretű városok beépülhetnek az európai cserehálózatokba.
- > Az URBACT rendkívül hasznos kölcsönös oktatóeszköz, mely általában a politikai döntéshozók, a technikusok és a városfejlesztés szereplőinek áll a rendelkezésére.
- > Három éve alatt az URBACT nem csupán a városok döntéshozói, de a regionális hatóságok, a tagországok, az egyetemek és a kutatók számára is a városi problémakörrel kapcsolatos információcsere és megindoklás keretében vált. Ennek érdekében a program a városok közötti és a városokon belüli területi szektorális és szakági kibontakozást helyezi előtérbe.

- > Végül pedig: a program lehetővé tette a városi politikákra vonatkozó európai információs központok hálózatának (EUKN/EVIH, lásd a fenti keretes részt) és a „fenntartható közösségek” fogalmára alapuló megközelítés alkalmazásához szükséges, a kompetenciák megerősítésével foglalkozó munkacsoportnak a létrehozását (SKILLS, lásd a lenti keretes részt).

A 2007–2013-as periódus számára a politikák tanulságainak levonásához, valamint a következtetések és a javaslatok közléséhez szükséges eszközöket és erőfeszítéseket az az URBACT II fogja rögzíteni és kidolgozni, mely a városok közötti cserék jövődjét keretprogramja.

Elérhetőség: info@urbact.org

Fenntartható közösségek: a víziót valósággá alakító képességek

A fenntartható közösségek kialakítása érdekében, az európai szintű koordináció és együttműködés központi helyet tölt be a képességfejlesztés terén.

A fenntartható közösségekre vonatkozó bristoli informális miniszteri találkozón (2005. december 6–7.) a miniszterek egyetértettek abban, hogy az általános képességek egyre keresettebbek, de mégis hiánycikknek számítanak. Az általános képességekbe a következők tartoznak: átfedéssel rendelkező munka; egy vízió irányítása és gyakorlatba ültetése; partnerségben végzett munka; projektmenedzsment; tárgyalókészség és szociális közvetítés; szervezetváltási menedzsment; hatékony közösség-irányítás.

A „bristoli megállapodást” azokkal a tagországokkal együtt dolgozták ki, amelyek elkötelezték magukat a bevált gyakorlatok megosztására. A találkozó résztvevői megállapodtak abban, hogy az európai „Képességek a Fenntartható Közösségek Szimpóziumához” elnevezésű találkozót 2006 végén, Leedsben (Egyesült Királyság) rendezzék meg, hogy így támogassák a képességfejlesztést és az ismeretek cseréjét.

A brit kormány által létrehozott és támogatott szervezet, a Fenntartható Közösségek Akadémiája (angolul: ASC), és partnere, az Európai Városi Ismeretek Hálózata (angolul: EUKN), közösen megalapították az URBACT Munkacsoportot. A munkacsoport tanácsadó szerepet fog betölteni a szimpózium kidolgozását, koordinálását és kiértékelését illetően, és javaslatokat fog benyújtani a 2007–2013-as periódushoz szükséges képességekre vonatkozó jövődjét európai együttműködést illetően.

A munkacsoport titkárságának székhelye az Egyesült Királyságban van, és támogatni fogja a csoportot a szimpózium tartalmát illető tanácsadásban és szakvéleményezésben. Ez garantálja majd, hogy a szimpózium a tagországok egyedi és Európa közös igényeit egyaránt teljesíteni fogja. A szimpózium következtetései igyekeznek rábírn majd a helyi és a regionális szervezeteket, hogy csatlakozzanak az európai „képességi kötelezettségvállaláshoz”.

Bővebb információ: <http://www.ascskills.org.uk/euskills/en/home.cfm>

Belgique/België	33 Hamburg	66 Madrid	103 Poitiers	138 Trento	163 Tilburg	196 Ponto Delgada	225 Gravesham
1 Antwerpen	34 Hannover	67 Málaga	104 Reims	139 Trieste	164 Utrecht	197 Porto	226 Leeds
2 Brugge	35 Karlsruhe	68 Murcia	105 Rennes	140 Venezia		198 Setúbal	227 Leicester
3 Bruxelles/Brussel	36 Köln	69 Oviedo	106 Rouen	141 Verona	Österreich		228 Lincoln
4 Charleroi	37 Leipzig	70 Palma de Mallorca	107 Saint-Denis	165 Graz	166 Linz	Slovenija	229 Liverpool
5 Gent	38 Magdeburg	71 Pamplona/Iruña	108 Saint-Etienne	166 Linz	167 Wien	199 Ljubljana	230 London
6 Liège	39 Mainz	72 Santander	109 Strasbourg	167 Wien		200 Maribor	231 Manchester
	40 Moers	73 Santiago de Compostela	110 Toulouse				232 Newcastle-upon-Tyne
Česká Republika	41 Mönchengladbach	74 Sevilla		Latvija	Polska	Slovenská Republika	233 Portsmouth
7 Brno	42 Mülheim an der Ruhr	75 Toledo	Ireland	143 Liepāja	168 Białystok	201 Banská Bystrica	234 Sheffield
8 Ostrava	43 München	76 Valencia	111 Cork	144 Rīga	169 Bydgoszcz	202 Bratislava	235 Stevenage
9 Plzeň	44 Nürnberg	77 Valladolid	112 Dublin		170 Gdańsk	203 Košice	236 Worcester
10 Praha	45 Regensburg	78 Vitoria/Gasteiz	113 Galway	Lietuva	171 Gorzow Wielkopolski	204 Nitra	237 Wrexham
11 Ústí nad Labem	46 Schwerin	79 Zaragoza	114 Limerick	145 Kaunas	172 Jelenia Góra		
	47 Trier			146 Panevėžys	173 Katowice	Suomi/Finland	България/Bulgaria
Danemark	48 Weimar	France	Italia	147 Vilnius	174 Kielce	205 Helsinki/Helsingfors	238 Burgas
12 Aalborg	49 Wiesbaden	80 Ajaccio	115 Ancona	Luxembourg (G.D.)	175 Konin	206 Oulu/Uleåborg	239 Pleven
13 Århus	50 Wuppertal	81 Amiens	116 Bari	148 Luxembourg	176 Kraków	207 Tampere/Tammerfors	240 Plovdiv
14 København		82 Besançon	117 Bologna		177 Łódź	208 Turku/Åbo	241 Ruse
15 Odense	Eesti	83 Bordeaux	118 Cagliari	Magyarország	178 Lublin		242 Sofija
Deutschland	51 Tallinn	84 Caen	119 Campobasso	149 Budapest	179 Nowy Sącz	Sverige	243 Varna
16 Augsburg	52 Tartu	85 Cayenne	120 Caserta	150 Miskolc	180 Olsztyn	209 Göteborg	244 Vidin
17 Berlin	Ελλάδα/Ellada	86 Clermont-Ferrand	121 Catania	151 Nyíregyháza	181 Opole	210 Jönköping	
18 Bielefeld	53 Athina	87 Dijon	122 Catanzaro	152 Pécs	182 Poznań	211 Malmö	România
19 Bochum	54 Ioannina	88 Fort-de-France	123 Cremona		183 Rzeszów	212 Stockholm	245 Alba Iulia
20 Bonn	55 Iraklio	89 Grenoble	124 Firenze	Malta	184 Suwałki	213 Umeå	246 Arad
21 Bremen	56 Kalamata	90 Le Havre	125 Genova	153 Gozo	185 Szczecin		247 Bacău
22 Darmstadt	57 Kavala	91 Lille	126 L'Aquila	154 Valletta	186 Toruń	187 Warszawa	248 Braïla
23 Dortmund	58 Larissa	92 Limoges	127 Milano	Magyarország	188 Wrocław	188 Wrocław	249 București
24 Dresden	59 Patra	93 Lyon	128 Napoli	155 Amsterdam	216 Birmingham	217 Bradford	250 Clărași
25 Düsseldorf	60 Thessaloniki	94 Marseille	129 Palermo	156 Arnheim	218 Bristol	218 Bristol	251 Cluj-Napoca
26 Erfurt	61 Volos	95 Metz	130 Perugia	157 Eindhoven	219 Cambridge	219 Cambridge	252 Craiova
27 Essen	España	96 Montpellier	131 Pescara	158 Enschede	220 Cardiff	220 Cardiff	253 Giurgu
28 Frankfurt am Main	62 Badajoz	97 Nancy	132 Potenza	159 's Gravenhage	221 Derry	221 Derry	254 Oradea
29 Frankfurt an der Oder	63 Barcelona	98 Nantes	133 Reggio di Calabria	160 Groningen	222 Edinburgh	222 Edinburgh	255 Piatra Neamt
30 Freiburg im Breisgau	64 Las Palmas	99 Nice	134 Roma	161 Herlen	223 Exeter	223 Exeter	256 Sibiu
31 Göttingen	65 Logroño	100 Orléans	135 Sassari	162 Rotterdam	193 Coimbra	193 Coimbra	257 Tirgu Mures
32 Halle an der Saale		101 Paris	136 Taranto		194 Funchal	194 Funchal	258 Timișoara
		102 Pointe-à-Pitre	137 Torino		195 Lisboa	195 Lisboa	